

Aan de woordvoerders asiel van de Commissie Justitie en Veiligheid
Per e-mail: cie.jv@tweedekamer.nl

Amsterdam, 22 september 2020

Betreft: Reactie VAJN op 'Moria-deal' ten behoeve van AO d.d. 24-09-2020

Geachte leden van de commissie,

Het bestuur van de VAJN heeft met afschuw kennis genomen van de Moria-deal en wenst het navolgende onder uw aandacht te brengen.

Al lange tijd is er vanuit verschillende internationale organisaties aandacht gevraagd voor de inhumane situatie van asielzoekers op de Griekse eilanden. Een kamp dat geschikt was voor 3.500 mensen werd bewoond door 13.000 mensen.

Deze situatie was mede een gevolg van de Turkije deal waarop Nederland heeft gehamerd en trots zegt te zijn. Nederland liep echter niet voorop om na invoering toe te zien op een deugdelijke en humane uitvoering. Alleen geld sturen is hiertoe niet afdoende, zo is wel gebleken.

Nederland is mede verantwoordelijk voor het ontstaan van de schrijnende situatie op de Griekse eilanden. Dat het bieden van hulp aan minderjarige slachtoffers van deze inhumane situatie in Nederland voorwerp is geworden van onderhandelingen, is verwerpelijk. Dat dit dan ook nog ten koste gaat van andere zeer kwetsbare vluchtelingen die in de regio zijn gebleven en de zorgvuldigheid van de asielprocedure in Nederland, is onacceptabel.

Honderd kwetsbare vluchtelingen

Nederland gaat honderd kwetsbare vluchtelingen uit Moria ophalen, maar neemt er volgend jaar honderd minder op via het *resettlement programma* van de UNHCR.

Het aantal vluchtelingen dat via het zogeheten hervestigingsprogramma van de Verenigde Naties een plek krijgt in westerse landen daalt al sinds 2016 terwijl het aantal vluchtelingen wereldwijd sterk toeneemt. Volgens de UNHCR staan momenteel 1,4 miljoen vluchtelingen klaar om direct te worden gehervestigd.

Een onderdeel van de zogenoemde Moria-deal betreft hogere straffen voor mensensmokkelaars. Effectiever om mensenhandel tegen te gaan is om meer vluchtelingen via het zogeheten resettlement programma naar Nederland te laten komen.

Deze vluchtelingen komen immers op legale wijze - zonder tussenkomst van mensensmokkelaars - naar Nederland. Een perspectief op hervestiging vanuit de vluchtelingenkampen in de regio stimuleert vluchtelingen ook om in de kampen te wachten op legale hervestiging in plaats van een mensensmokelaar in de armen te nemen.

Het bestuur van de VAJN roept op de toegezegde hulp aan vluchtelingen in Moria niet in te ruilen voor hulp aan zeer kwetsbare vluchtelingen die via het resettlement programma klaar staan om hervestigd te worden, dus om zowel de toegezegde hulp aan kwetsbare mensen in Moria als de toegezegde hulp aan de meest kwetsbare vluchtelingen in de kampen in de regio te bieden.

Het verkorten van de asielprocedures

Haagse bezuinigingen in 2017 hebben ertoe geleid dat de asielprocedure, ironisch genoeg, almaar langer duurt. Immigratiedienst IND kampt tot de dag van vandaag met forse achterstanden. Staatssecretaris Broekers-Knol probeert die nu weg te werken met behulp van een taskforce, hetgeen tot nu vooral chaos en nauwelijks resultaat oplevert.

In het licht van de Moria-deal wordt nu een nieuwe troef in het vooruitzicht gesteld: het afschaffen van het zogenaamde eerste gehoor. Tijdens dit eerste gesprek met de IND krijgen asielzoekers vragen voorgelegd over identiteit, nationaliteit en reisroute, die deels ook al worden gesteld tijdens het zogenaamde aanmeldgehoor – het gesprek dat direct na aankomst plaatsvindt. Dit heeft een vertragend effect op de procedure, schrijft Broekers-Knol. Omdat het eerste gehoor volgens dit plan komt te vervallen, zal voortaan tijdens het aanmeldgehoor worden gevraagd naar het asielmotief.

Het bestuur van de VAJN vindt dit onderdeel van de deal onbegrijpelijk. Er wordt ook nu tijdens het Eerste Gehoor niet naar asielmotieven gevraagd. Vragen naar het asielmotief worden alleen gesteld in het Tweede Gehoor nadat de asielzoeker is voorbereid en heeft gesproken met een daartoe deskundige asieladvocaat. Als de Staatssecretaris in het aanmeldgehoor vragen wil stellen over het asielmotief, dan zal de asielzoeker voorafgaand aan het aanmeldgehoor toegang moeten krijgen tot een asieladvocaat.

Ook zal de asielzoeker dan eerst de rust- en voorbereidingstijd moeten hebben gehad en voorafgaand aan het aanmeldgehoor moeten zijn beoordeeld door het FMMU.

Nu deze voorwaarden niet zijn opgenomen in de Moria-deal roept het bestuur van de VAJN op deze maatregel geen doorgang te laten vinden dan wel de Moria-deal zo aan te passen dat in het geval in het aanmeldgehoor mag worden gevraagd naar het asielmotief, de asielzoeker voorafgaand aan het aanmeldgehoor een asieladvocaat toegewezen krijgt.

Intrekking verblijfsrecht van criminele vreemdelingen

In haar brief aan de Kamer wijst de Staatssecretaris in het kader van de Moria deal op verruiming van het vierde lid van artikel 21 van de Vreemdelingenwet, zodat het makkelijker wordt om verblijfsvergunningen voor criminele vreemdelingen bij verschillende delicten in te trekken. Dit is nu alleen nog mogelijk bij opiumdelicten.

Het wetsartikel heeft echter niets met asielzoekers of vluchtelingen te maken maar met vreemdelingen die in Nederland zijn geboren of als kind naar Nederland zijn gekomen. Het gaat hier bijvoorbeeld om kinderen van migrantenouders die de Nederlandse nationaliteit nooit hebben aangevraagd.

De VAJN verbaast zich dat uit een deal over kwetsbare asielzoekers en vluchtelingen een verruiming volgt van de intrekkingmogelijkheden van verblijfsrechten van criminele vreemdelingen.

Het bestuur merkt te dien aanzien op dat dit asielzoekers en vluchtelingen onnodig stigmatiseert nu in media en politiek kwetsbare asielzoekers en vluchtelingen in één adem worden genoemd en uitgeruild met criminele vreemdelingen. Dit ondermijnt het draagvlak voor de opvang van kwetsbare asielzoekers en vluchtelingen. De VAJN roept politici op te stoppen met deals en taalgebruik die het draagvlak voor opvang van kwetsbare asielzoekers en vluchtelingen ondermijnen.

Hoogachtend,

Namens het bestuur van de VAJN,
Maartje Terpstra

